

PINTÉR MELINDA

Elektronikus szavazás Magyarországon: Miért nincs, ha lehetne?

Bevezetés

A digitális állam, valamint az elektronikus kormányzás gyakorlati megvalósításának fontos alkotóeleme az elektronikus demokrácia, ezen belül pedig az elektronikus szavazás¹. Noha számos külföldi példa és jó gyakorlat látható már az alkalmazására, az IDEA Institute (Institute for Democracy and Electoral Assistance) adatai szerint jelenleg a világon 34 ország használ valamilyen formában elektronikus szavazást.² Nem hivatalos formában 2021-ben az ellenzéki oldal előválasztási folyamatában Magyarországon is megvalósult – amely során mind az előnyei, mind pedig a hátrányai nagyon jól láthatóak voltak –, hazánkban az elektronikus, online szavazás „élesben”, azaz országgyűlési, helyi önkormányzati, európai parlamenti választások vagy éppen népszavazás során eddig még nem került bevezetésre.

Az állami szinten is minél nagyobb mértékben, illetve minden területre kiterjedően megvalósuló digitalizáció, ennek keretében pedig például az elektronikus szavazás alkalmazása nemcsak európai szinten támogatott, de gyakorlati szempontból is kézenfekvőnek tűnik a rendelkezésre álló technikai és technológiai lehetőségek minél szélesebb körű kiaknázása annak érdekében, hogy ezáltal olyan folyamatok legyen még gyorsabbak és egyszerűbbek, mint például a szavazás. Az Európa Tanács például általános szabványok megfogalmazásával is segíti az elektronikus szavazási rendszerek elterjedését.³ Mindez adott esetben nemcsak a választói aktivitást növelheti, hanem egyszerű „menekülési utat” biztosíthat olyan helyzetekben is, amikor a személyes részvétel akadályokba ütközik vagy ellehetetlenül: legyen az egy, a szabad mozgást korlátozó vagy ellehetetlenítő világjárvány,

---

¹ MAHRER, Harald – KRIMMER, Robert: Towards the enhancement of e-democracy: identifying the notion of the ‘middleman paradox’. *Information Systems Journal*, Vol. 15 No. 1 (2005) 30.

² <https://www.idea.int/data-tools/question-view/742> (2022.05.31.)

³ CM/Rec (2017)5. sz. ajánlás, <https://rm.coe.int/0900001680726f6f> (2022.05.31.)

vagy a külföldön élő állampolgárok képviselőkre történő személyes eljuttatásában felmerülő nehézségek és magas időbeni vagy anyagi költségek. Ennek ellenére a gyakorlatban mégsem került még alkalmazásra az elektronikus szavazás Magyarországon, és indokolt lehet látni, vajon miért van ez.

Számos ok magyarázhatja azt, hogy a jogalkotó miért nem döntött még az elektronikus szavazás bevezetéséről Magyarországon. Jelen dolgozat keretében nincs lehetőség arra, hogy a teljesség igényével, minden részletre kiterjedően kerüljön tanulmányozásra a kérdés; ezért a dolgozat vizsgálati fókuszja azokra a legfontosabbnak tekintett aspektusokra irányul, amelyek az állam, az állam digitális környezete, illetve az elektronikus szavazás vizsgálatának a metszéspontjában talán a legfontosabbak: az elektronikus szavazás előnyeinek és hátrányainak és az elektronikus szavazás ellen és mellett szóló érveknek bemutatására, valamint az elektronikus szavazás gyakorlati megvalósításának lehetőségeinek és akadályainak az áttekintésére. Végül pedig a dolgozat megkísérel válaszolni arra a kérdésre, hogy mi lehet az oka annak, hogy szemben számos más országgal, hazánkban még mindig nem opció az elektronikus szavazás.

Érdeemes egyértelművé tenni, hogy ennek a dolgozatnak a keretében mit kell érteni az elektronikus szavazás gyűjtőfogalom alatt. Itt és most az internetes szavazást, azaz azokat az online formában megvalósuló szavazási folyamatokat értjük elektronikus szavazás alatt, amelyek infokommunikációs technológiák használatával teszik vagy tennék lehetővé a szavazást.⁴ Azaz, amikor internet-hozzáféréssel számítógépen, vagy akár okostelefonon le tudja adni a választásra jogosult állampolgár a szavazatát, nem szükséges a szavazáshoz fizikailag megjelennie a szavazóhelyiségben a választás napján, elég, ha online van jelen. Azért fontos a dolgozat ehhez a fogalomhoz kapcsolódó értelmezési keretének konkretizálása, mert az elektronikus szavazás hagyományosan egy elég tág gyűjtőfogalom, ami praktikusán magába foglal olyan gyakorlatokat is, mint például az elektronikus szavazógépekkel való szavazás,⁵ amikor a szavazás fizikai helyszínén nem papíron, hanem egy gép segítségével tudja leadni szavazatát a választópolgár. Ugyanakkor jelen dolgozat az elektronikus szavazás kifejezés alatt kizárólag az online megvalósuló szavazatleadást érti.

Az elektronikus szavazás előnyei és hátrányai

A szakirodalom részletesen foglalkozik azzal, hogy milyen előnyei és hátrányai vannak vagy lehetnek az elektronikus szavazás bevezetésének. A téma vizsgálatához és a dolgozat fő kérdésének megválaszolásához mindenképpen érdemes röviden áttekinteni ezeket a főbb meglátásokat.

⁴ CSERNY Ákos – NEMESLAKI András: *Az e-szavazás lehetőségei és korlátai Magyarországon: Kutatási irányok és fejlesztési javaslatok az e-demokrácia kiterjesztésére*. In: Cserny Ákos (szerk.): *Választási dilemmák: Tanulmányok az új választási eljárási törvény novumai és első megmértetése tárgyában*. Nemzeti Köszolgálati Egyetem, Budapest, 2015. 238.

⁵ HALLÓK Tamás: *Szavazás elektronikus szavazógépekkel. Sectio Juridica et Politica Miskolc*, Tomus XXIX/1. (2011) 191.

Az elektronikus szavazás előnyei

A vonatkozó szakirodalom alapján elmondható, hogy az elektronikus szavazás gyakorlati alkalmazásának legnagyobb előnyei között szerepel az elektronikus szavazás demokraciáérzetet növelő és a választásba vetett bizalmat építő jellege, valamint a választási folyamat általánosságban vett hatékonyságának növelésére irányuló volta. Az elektronikus szavazás ugyanis kiküszöbölheti a választási csalások bizonyos formáit, felgyorsíthatja az eredmények feldolgozását, és szélesebb körben elérhetővé és kényelmesebbé teheti az állampolgárok számára a szavazást.⁶

Az elektronikus szavazás ráadásul gyorsabb és olcsóbb,⁷ mint az analóg, offline formában megrendezett változata, emellett a szavazás lebonyolítása is rugalmasabb lehet.⁸ Noha a kutatási eredmények eltérő képet mutatnak arra vonatkozóan, hogy az elektronikus szavazás vajon általánosan és szignifikánsan növeli-e a választási részvételt – mivel a szavazás tárgya és jellege, például az, hogy országgyűlési, európai parlamenti, vagy helyi önkormányzati választásokról van szó, nagyobb befolyással bír a részvételre online formában is⁹ –, látható, hogy bizonyos választói csoportokban, például a külföldön élők körében az elektronikus szavazás miatt magasabb lehet a virtuális urnához járulók aránya.¹⁰ Az online szavazás ráadásul a kezdeti nagyobb anyagi befektetést követően hosszú távon olcsóbb és költséghatékonyabb, mint a hagyományos, offline megvalósítása.¹¹

Alapvetően elmondható tehát, hogy az elektronikus szavazás gyakorlati alkalmazása javíthatja magát a választási folyamatot azáltal, hogy a szavazás egyszerűbb, gyorsabb és rugalmasabb lesz. A szavazáson való részvételre fordított idő és energia a töredékére csökken, mivel a szavazatok akár otthonról vagy a munkahelyről is le lehet adni ebben a formában. Az emberi beavatkozás minimalizálása csökkenti az emberi hibázás lehetőségét is, ráadásul az elektronikus formában történő szavazás lehetőséget ad arra is, hogy bizonyos csoportok választáshoz való hozzáférése és választási hajlandósága javuljon – különösen a fiatalok, vagy a külföldön élő állampolgárok körében. Az elektronikus szavazás pedig hosszú távon a választások lebonyolításának költségét csökkentheti, például a nyomtatási és postaköltségek megtakarításával.

---

⁶ WOLF, Peter – NACKERDIEN, Rushdi – TUCCINARDI, Domenico: *Introducing electronic voting: essential considerations*. International Institute for Democracy and Electoral Assistance (International IDEA), 2011. 6.

⁷ KITSING, Meelis: The Estonian experience shows that while online voting is faster and cheaper, it hasn't increased turn-out. *Democratic Audit blog*, 2013.

⁸ RIERA, Andreu – BROWN, Paul: Bringing confidence to electronic voting. *Electronic Journal of e-Government*, 1.1 (2003) 15.

⁹ KITSING, Meelis: Online participation in Estonia: active voting, low engagement. *Proceedings of the 5th international conference on theory and practice of electronic governance*, 2011.

¹⁰ GERMANN, Micha: Internet voting increases expatriate voter turnout. *Government Information Quarterly*, 38.2 (2021) 2.

¹¹ KRIMMER, Robert – DUENAS-CID, David – KRIVONOSOVA, Iuliia: New methodology for calculating cost-efficiency of different ways of voting: is internet voting cheaper? *Public Money & Management*, 41.1 (2021) 22.

Az elektronikus szavazás hátrányai

Mivel nincs olyan rendszer, ami tökéletes lenne, az elektronikus szavazásnak is lehetnek természetesen hátrányai, amelyekkel szintén érdemes tisztában lenni.

Az egyik legfontosabb az azonosítás nehézsége, hiszen a szavazatát elektronikusan leadó állampolgárról nem lehet minden kétséget kizáróan megállapítani, hogy azonos-e azzal, akinek mondja magát, azaz tényleg ő-e az a szavazásra jogosult állampolgár, aki szavazni szeretne. Ehhez kapcsolódóan felmerülő hátrány, hogy éppen ezért, lehetőségessé válhat a szavazásra jogosult állampolgár személyazonosságával való visszaélés is, de online szavazás esetén sokkal könnyebben valósulhat meg a kényszerítés is egy adott jelöltre vagy pártra történő szavazásban. A harmadik fél szavazásba való beavatkozása nem csak a kényszerítésben merülhet ki az elektronikus szavazás során, mivel a hackertámadások és egyéb e-bűncselekmények alááshatják a szavazási folyamatának legitimitását is.¹²

Probléma lehet, hogy az elektronikus szavazás folyamatából eleve kizáródnak azok, akik nem rendelkeznek internethozzáféréssel rendelkező eszközzel vagy eleve internet-hozzáféréssel, vagy nincs meg az a tudásuk, ami által képesek lennének az egyszerűbb, gyorsabb és rugalmasabb online szavazásban való részvételre. Látható tehát itt egy életkori, valamint egy erőforrásbeli törésvonal: az online szavazásból kizáródhatnak a digitális készségekkel kevésbé rendelkező idősebb korosztályok, valamint a jövedelmi szegény és anyagiilag deprivált társadalmi csoportok, amelyeknek nincs hozzáférése az infokommunikációs technológia (IKT) eszközeihez.

Szintén probléma az, hogy a rendszer működése laikusok számára nem átlátható,¹³ ezáltal pedig jelentős problémaforrás lehet a bizalomhiány,¹⁴ ami csökkentheti az online szavazást választók arányát. Ami pedig az előnyök mellett az elektronikus szavazás hátrányai körében is szerepelhet, az a választások megszervezésének a költsége: noha hosszú távon mindenképpen kifizetődőbb az online szavazás, a kezdeti bekerülési költségek – például a technológiai-informatikai háttér kiépítésének vagy a tájékoztatásnak a költségei – mindenképpen magasra rúgnak.

Vannak tehát vitathatatlan biztonsági kockázatok. Például a távoli, digitális azonosítás nehézsége; a szavazatok leadásának, továbbításának és feldolgozásának biztonsága; valamint a harmadik fél választási folyamatba való beavatkozásának kockázata, azaz például egy hackertámadás lehetősége. De probléma lehet az is, ha a teljes folyamat egy black box-ként működik és nem teljesen átlátható, hiszen ez bizalmatlanságot ébreszthet a folyamattal szemben. Emellett az is gyakran említett hátránya az elektronikus szavazásnak, hogy a keretfeltételek megteremtése, azaz egy olyan digitális környezet kialakítása, ami lehetővé teszi a folyamatot, óriási költségeket jelent.

¹² KISS, Lilla Nóra: Ballot is stronger than bullet, but what about e-voting? E-voting as the new legal institution of the e-democracy. *Sectio Juridica et Politica Miskolc*, Tomus XXXVII/2. (2020) 201-202.

¹³ G. KARÁCSONY Gergely: *Az elektronikus szavazási eljárás egyes kérdései*. In: Szoboszlai-Kiss Katalin – Deli Gergely (szerk.): *Tanulmányok a 70 éves Bihari Mihály tiszteletére*. Győr, Universitas-Győr, 2013. 182.

¹⁴ SCHAUPP, L. Christian – CARTER, Lemuria: E-voting: from apathy to adoption. *Journal of Enterprise Information Management* (2005) 587.

Elektronikus szavazás: érvek és ellenérvek

Kérdés, hogy a gyakorlati alkalmazás tekintetében az előnyök vagy a hátrányok azok, amelyek felülkerekednek? Azaz: melyek azok az érvek és ellenérvek, amelyek az elektronikus szavazás ellen és mellett szólnak?

Az elektronikus szavazás bevezetése elleni érvek

Az elektronikus szavazással foglalkozó szakirodalomban az ellenérvek alapvetően két típusa jelenik meg: a technológiai és a társadalmi-szociológiai ellenérvek.¹⁵

Az elektronikus szavazás bevezetésével szembeni technológiai ellenérvek közül kiemelkedő fontosságú a hitelesítés és az azonosítás kérdése,¹⁶ ami komoly problémákat vethet fel, és a szavazás integritását és legalitását is fenyegetheti. Amikor egy szavazásra jogosult állampolgár le szeretné adni a szavazatát, akkor elsőként arról kell meggyőződni teljes bizonyossággal, hogy ezt megteheti-e, azaz rendelkezik-e például választójoggal. Ez a hitelesítés. Ezt követően történik meg az azonosítás, ami során megállapításra kerül, hogy a szavazni készülő személy valóban az-e, akinek mondja magát, és akinek az első lépésben a hitelesítés igazolta azon jogosultságát, ami miatt a hitelesítés megtörtént. Mivel nem létezik jelenleg olyan technika, ami a távoli azonosítás során, például elektronikus szavazás esetén is minden kétséget kizáróan tenné egyértelművé, hogy a szavazásra jogosult és a szavazatot leadni készülő állampolgár ugyanaz a személy,¹⁷ ezért ez a csalásra okot adó tényező mindenképpen az elektronikus szavazás bevezetése ellen szól.

Szintén az elektronikus szavazás ellen szóló technológiai érv az, hogy a rendszer olyan formában sérülékeny, ahogyan az offline szavazás nem az. Természetesen több körös, gondosan megtervezett és felépített biztonsági rendszer védheti a digitálisan leadott szavazatokat és az adathalmazok formájában tárolt eredményeket, viszont a szoftver egy apró hibája, egy jelentéktelen mértékű adatvesztés is súlyosan fenyegetheti a választás tisztaságát és demokratikusságát. A visszafordíthatatlan károk, visszanyerhetetlen adatok, az információvesztés a hagyományos szavazás során kevésbé fenyegetik a választást. Ezt a sérülékenységet pedig a választást befolyásolni kívánó, rossz szándékú támadások is megpróbálhatják kihasználni.

Az eljárás hitelességének is nagyon nehéz az ellenőrzése, hiszen amíg az offline szavazás során nem kell különösebb technológiai jellegű szakértelem vagy ismeret a választás során felmerülő problémák kezeléséhez, az eredmények összesítéséhez, vagy akár az egész folyamat áttekintéséhez, úgy az elektronikus szavazás során ez nem így van: magas szintű és speciális szaktudás kell ahhoz, hogy menedzselni lehessen a folyamatot, javítani az esetleg felmerülő hibákat, eredményeket gyártani az adatokból. Mindez azért érdekes, mert a Német Szövetségi Alkotmánybíróság például egy határozatában kimondja, hogy

¹⁵ G. KARÁCSONY, 2013. 180.

¹⁶ CETINKAYA, Orhan – CETINKAYA, Deniz: Verification and validation issues in electronic voting. *Electronic journal of e-government*, 5.2 (2007).

¹⁷ LONCKE, Mieke – DUMORTIER, Jos: Online voting: a legal perspective. *International Review of Law, Computers & Technology*, 18.1 (2004) 63.

csak akkor van összhangban az Alkotmánnyal az elektronikus szavazás, ha akár egy laikus is képes arra, hogy a választási cselekmény lépéseit és az eredményt bármilyen specifikus szaktudás nélkül ellenőrizni tudja.¹⁸ Az elektronikus szavazás esetében ez nyilvánvalóan nem teljesül.

Az elektronikus szavazás bevezetésével kapcsolatos ellenérvek másik csoportja a társadalmi, illetve szociológiai ellenérvek. Itt főleg a korábban már említett digitális megosztottság és digitális írástudatlanság, valamint a társadalomban az IKT-eszközök használatához kapcsolódóan meglévő demográfiai és anyagi erőforrás törésvonal az, ami az elektronikus szavazás ellen szól. A társadalom bizonyos csoportjai nem biztos, hogy készségi szinten tudják használni az elektronikus szavazáshoz szükséges eszközöket, de az is lehet, hogy nem is birtokolják őket, ez pedig széles rétegeket zárhat ki az elektronikus szavazásból.

A témával foglalkozó szerzők kiemelik továbbá a társadalom bizalomhiányát az új technológiák iránt,¹⁹ ezt a bizalomhiányt vagy félelmet pedig tovább növeli a rendszer átláthatatlan és laikusok által ellenőrizhetetlen volta; de nem elhanyagolható az sem, hogy a szavazás egy olyan ünnepi rítus, ami politikai identitástudat kialakításában fontos szerepet játszik,²⁰ ezért nem jó az, ha eltűnik, ami az elektronikus szavazás esetében felmerülhet.

Természetesen, ha az elektronikus szavazás nem kizárólag, hanem a papíralapú szavazást kiegészítve kerül bevezetésre, akkor bizonyos ellenérvek nem feltétlenül szólnak az elektronikus szavazás ellen. Viszont, ha abból indulunk ki, hogy az elektronikus szavazás a szavazási folyamatot könnyíteni lenne hivatott, vagy arra szolgál, hogy hatékonyabbá, még nagyobb tömegek számára elérhetővé tegye azt, akkor továbbra is indokolt lehet ezeknek az ellenérveknek a többsége. Hiszen, ha egy szavazásra jogosult állampolgár például azért nem fér hozzá az elektronikus szavazási felülethez, mert nincs eszköze, amivel csatlakozhasson, vagy készsége, amivel átlásza a rendszer működését, akkor az elektronikus szavazás egyszerűbb, rugalmasabb és kényelmesebb jellege esetében nem érvényesülhet.

Az elektronikus szavazás bevezetése mellett szóló érvek

Szólnak természetesen érvek az elektronikus szavazás bevezetése mellett is. Sőt: éppen ezek az érvek azok, amelyek okán megfogalmazódik a kérdés, hogy ha megvalósítható, jó és hatékony is lehet az elektronikus szavazás, ha mérhető és akár kézzel fogható előnyökkel is járhat, akkor miért nem alkalmazza Magyarország.

Az elektronikus szavazás a szakirodalom és vonatkozó kutatási eredmények szerint növelheti a választói hajlandóságot különösen olyan választói csoportok esetében, ahol ez eleve alacsonyabb, mint például a fiatalok körében,²¹ vagy a szavazásban való részvételük

---

¹⁸ G. KARÁCSONY, 2013. 181.

¹⁹ SCHAUPP–CARTER, 2005.

²⁰ G. KARÁCSONY, 2013. 182.

²¹ POWELL, Anne et al: e-Voting intent: A comparison of young and elderly voters. *Government Information Quarterly*, 29.3 (2012) 361.

valamilyen oknál fogva nehezebb, mint például a külföldön élő és szavazó állampolgárok esetében.²²

Az elektronikus szavazás mellett szóló érv továbbá, ahogyan az korábban is említésre került, hogy hosszabb távon sokkal költséghatékonyabb lehet, mint a papíralapú szavazás, hiszen a kezdeti befektetések magasak lehetnek, de az elektronikus szavazás idővel „behozza” az árát. Mellette szólnak azon országok jó gyakorlatai is, amelyek már sikerrel alkalmazzák valamilyen formában az elektronikus szavazást. A visszatérő példa Észtországné, ami a világon az egyik első országgént vezette be az online szavazási lehetőséget, de Európában és Európán kívül is láthatjuk az elektronikus szavazás alkalmazását egyéb országokban is.

És van két olyan specifikus terület, ami Magyarország esetében különös tekintettel indokolhatja az elektronikus szavazás bevezetését: a külföldön élő magyarok szavazásának és különböző szavazási formáinak a kérdése. A nem Magyarországon élő és magyarországi lakcímmel nem rendelkező magyar állampolgárok szavazhatnak levélben, míg a szintén külföldön élő, de magyar lakcímmel rendelkező magyarok csak személyesen, külképviseleteken szavazhatnak külföldön. Ez a szabályozás jogsértő és diszkriminatív, hiszen a választási törvény indokolatlanul tesz különbséget a külföldről szavazó magyar állampolgárok között. Ez azért különösen nagy probléma a levélszavazásra nem jogosult állampolgárok esetében, mert lakóhelyüktől függően a külképviseletre való eljutás indokolatlanul nagy időbeli és anyagi terhet róhat rájuk. Ezért több százezer külföldön élő és magyar lakcímmel is rendelkező szavazónak általában csak töredéke szavaz a választásokon. A 2022-es országgyűlési választásokra a hozzávetőlegesen 400-500 ezer külföldön élő, de magyarországi lakcímmel is rendelkező állampolgárból a 2022-es országgyűlési választásokra csak kicsivel több, mint 65 ezer fő regisztrálta magát a névjegyzékbe a törvényes határidőig.²³ Ez az, ami különösen indokolná Magyarországon az elektronikus, online szavazás bevezetését, hiszen ez megoldást jelenthetne a külföldön élő, de magyar lakcímmel is rendelkező magyar állampolgárok szavazásának problémájára,²⁴ és ebből adódóan a rendkívül ellentmondásos levélszavazás intézményére, illetve annak megszüntetésére is megoldás lehetne. Hazai kontextusban pedig ez az elektronikus szavazás bevezetésének szükségessége mellett szóló talán legfontosabb érv.

Elektronikus szavazás – lehetőségek és akadályok

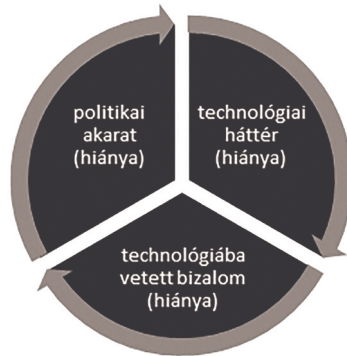
Az elektronikus vagy online szavazás bevezetésének nincs eljárásjogi akadálya jelenleg Magyarországon. Ugyanakkor vannak olyan korlátok, amelyek ettől függetlenül mégis akadályozzák azt, hogy az elektronikus szavazás a gyakorlatban is alkalmazásra kerüljön, és amely korlátok egymással szorosan összefüggenek és egymásból következnek (1. ábra).

---

²² GERMANN, 2021. 2.

²³ <https://telex.hu/valasztas-2022/2022/03/30/valasztas-kulfoldon-elok-65-ezer-valasztasi-torveny> (2022.05.31.)

²⁴ CSERNY–NEMESLAKI, 2015.

1. ábra: Az elektronikus szavazás bevezetésének akadályai Magyarországon (saját szerkesztés)

Egyrészt nincs meg a politikai szándék, jelenleg nem fűződik politikai akarat és cél az elektronikus szavazás bevezetéséhez. Ami ennek kapcsán szintén visszatartó erő lehet politikai szempontból az az, hogy ha gyakorlati alkalmazás során kudarcot vallana bármilyen szinten a rendszer, akkor a politikai felelősség is a jogalkotó nyakába szakadna.

További probléma lehet az új technológiákkal szembeni bizalom hiánya. A társadalom számára ezek a folyamatok fekete dobozként, kiismerhetetlen rendszerekként működnek, amelyben egy inputból, például a szavazatból végül outputként megszületik az eredmény, de hogy mi történt közben, ki és hogyan kezelte az információt, az nem látható. A bizalmi szintet csökkentheti továbbá az is, hogy az elektronikus szavazás visszaélésekre ad lehetőséget akár a szavazatok manipulálása, akár a szavazásra jogosult állampolgár kilétének igazolása kapcsán. Ahhoz, hogy a bizalom megerősödjön az ilyen új technológiákkal szemben, széles körű tájékoztató kampányok lennének szükségesek, valamint a digitális írástudás szintjének a növelése. Ennek megváltoztatásához szintén politikai akarat lenne szükséges.

És itt érkezünk el a harmadik fontos ponthoz, ami magyarázhatja azt, hogy miért nincs még mindig elektronikus, online szavazás Magyarországon. Ugyanis a digitális társadalom fejlettségét és a digitális írástudás szintjét az Európai Bizottság által mérő DESI-indexben – hivatalos nevén Digital Economy and Society Index – Magyarország mindig az utolsó helyek egyikét foglalja el. A DESI-index legfrissebb, 2021-es adatai alapján Magyarország ez európai átlag alatt teljesített minden vizsgált szektorban, az összeurópai rangsorban pedig a 27 uniós tagállam közül a 23. helyen áll.²⁵ Ez pedig az elektronikus szavazás bevezetése okán nagy probléma. Ugyanis hiába van meg adott esetben a politikai akarat az elektronikus szavazás bevezetésére, hiába lesz meg a technológiai háttér, ha az emberek többsége nem tudja kezelni ezeket a felületeket. Ekkor sérülhet a választójog egyenlősége vagy akár titkossága is, például, ha a választó nem tudja leadni a szavazatát azért, mert nem tud eligazodni az online felületen, vagy ha felkér valakit arra, hogy segítsen neki az online szavazás során. Ezek a problémák analóg formában megtartott választás során

²⁵ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/desi> (2022.05.31.)

nem merülhetnek fel. Hogy a társadalom nagy része készségszinten tudja használni az IKT eszközöket és képes legyen nehézség és fennakadás nélkül például egy elektronikus szavazási folyamatban részt venni, ahhoz a digitális készségek fejlesztése volna szükséges, amihez pedig szintén politikai akarat.

Összegzés – Miért nincs elektronikus szavazás Magyarországon, ha lehetne?

Érdemes tehát a szakirodalom, az eddigi kutatási eredmények és hazai tapasztalatok alapján válaszolni a címben feltett kérdésre: miért nincs Magyarországon elektronikus szavazás, ha lehetne? Ahogyan az említésre került, összesen három irány körvonalazódik, ami egyelőre még gátat szab annak, hogy Magyarországon is bevezetésre kerüljön az elektronikus, online szavazás: a politikai akarat, a technológiai háttér és a technológiába vetett bizalom hiánya.

Ugyanakkor ezeknek a befolyásoló tényezőknek a közös nevezője és talán legfontosabb eleme a politikai akarat, illetve annak hiánya. Ez segítené azoknak a társadalmi és technológiai feltételeknek a megteremtését, amelyek elengedhetetlenek az elektronikus szavazás gyakorlati alkalmazásához és ahhoz, hogy az tényleg elérje a célját, azaz könnyebbé, egyszerűbbé, rugalmasabbá, összességben véve pedig emiatt – főleg az urnáktól például kényelmi okokból távol maradók számára – vonzóbbá tegye a szavazást. Egyelőre azonban még nincs napirenden az, hogy bármely hazai választáson – az ellenzéki oldal 2021 őszén lefolytatott előválasztási folyamatától eltekintve – „élesben”, azaz országgyűlési, helyi önkormányzati vagy európai parlamenti választásokon vagy népszavazás során bevezetésre kerüljön az elektronikus szavazás.

Az elektronikus szavazás magyarországi bevezetése melletti legerősebb érv az, hogy megoldást jelentene egy régóta fennálló problémára: a külföldön élő magyar állampolgárok szavazására. Az ő esetükben, de különösen a magyarországi lakcímmel rendelkező, külföldön élő, és csak külképviseleti szavazásra jogosult állampolgárok esetében jelentene előnyt az, ha lehetővé válna számukra, hogy a szavazásra fordított tetemes anyagi vagy időbefektetés, utazás vagy órákig tartó sorban állás helyett néhány kattintással, a világ bármely pontjáról leadhassák voksukat.

MELINDA PINTÉR

Electronic voting in Hungary: why not if it could be?

(Summary)

Electronic voting has already been successfully introduced in many countries in Europe and around the world, but this method has not yet been applied in Hungary - although digitalization and the wide adaptation of the practices of the digital state are also supported by the European Union. The question is why this is so, since electronic voting can not only simplify the election procedure, but can also increase voter activity, and it can also be a solution to specific problems, such as the difficulties of voting for citizens living abroad. The purpose of this study is to review: what are the advantages and disadvantages of electronic voting, what are the arguments for and against its introduction in Hungary, and whether there are any technical or legal obstacles that currently prevent or make the use of electronic voting impossible in Hungary.